

Informačný deň k dohovoru o krajine Rady Európy

doc. Ing. Peter Jančura PhD.

Zmena systému dopravy v krajine

Dopravné systémy a štruktúra krajiny

Nároky na priestor

Cestná doprava
Železničná doprava

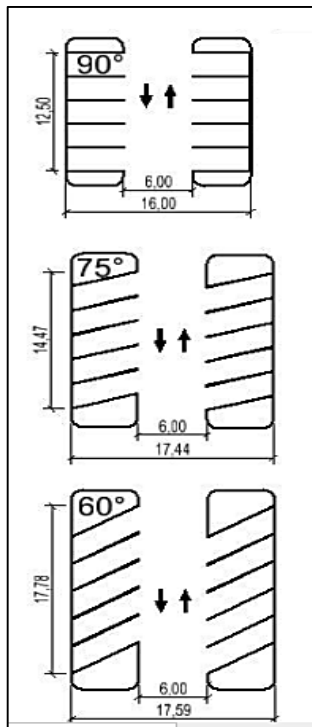

intenzita cestnej dopravy
nárast počtu osobných automobilov,

spevnené plochy

- ✓ odstavné plochy, výhybne
- ✓ parkovacie plochy, stojiská

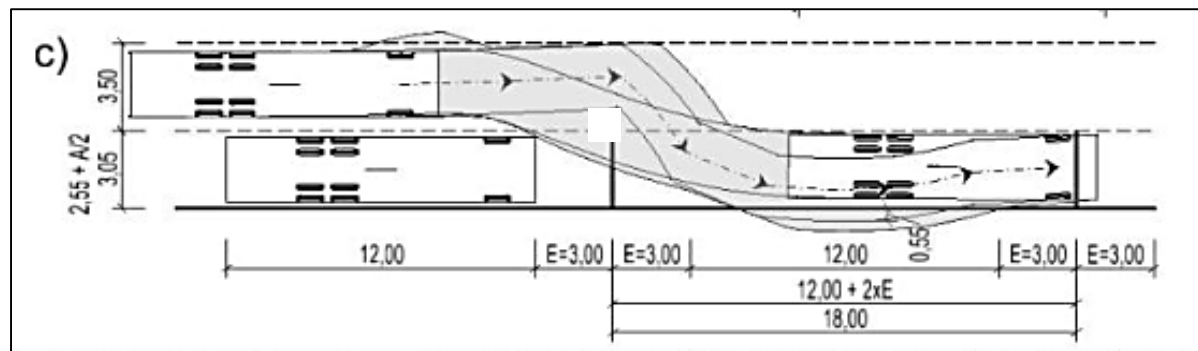
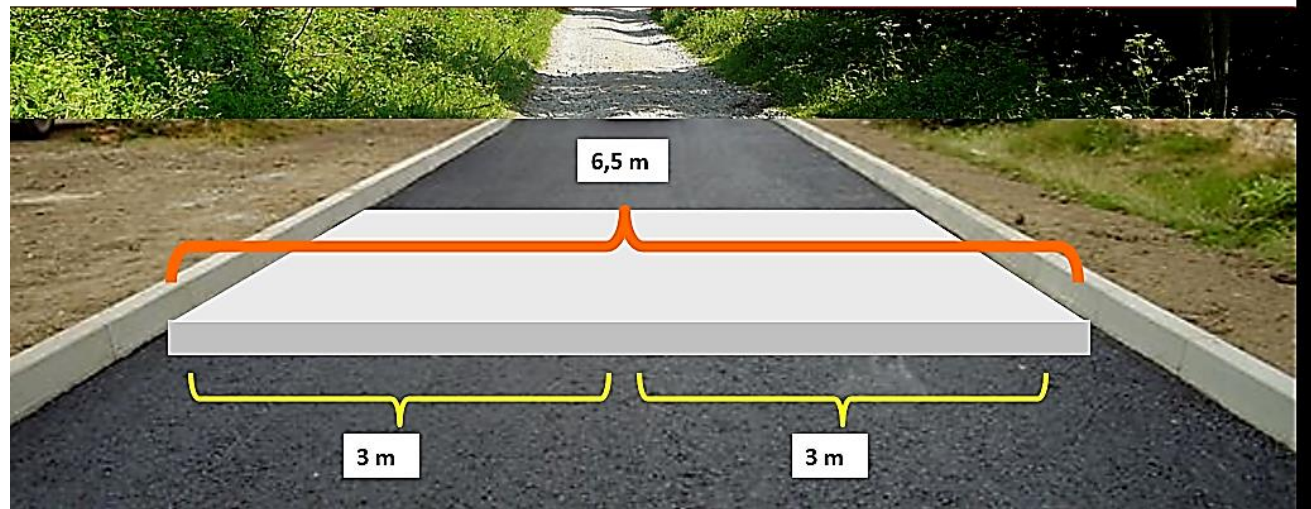

Rozmery chodníkov / cyklotrás / ciest

Chodník pre peších je 60 cm / násobok $60 \times 2 = 120$ cm

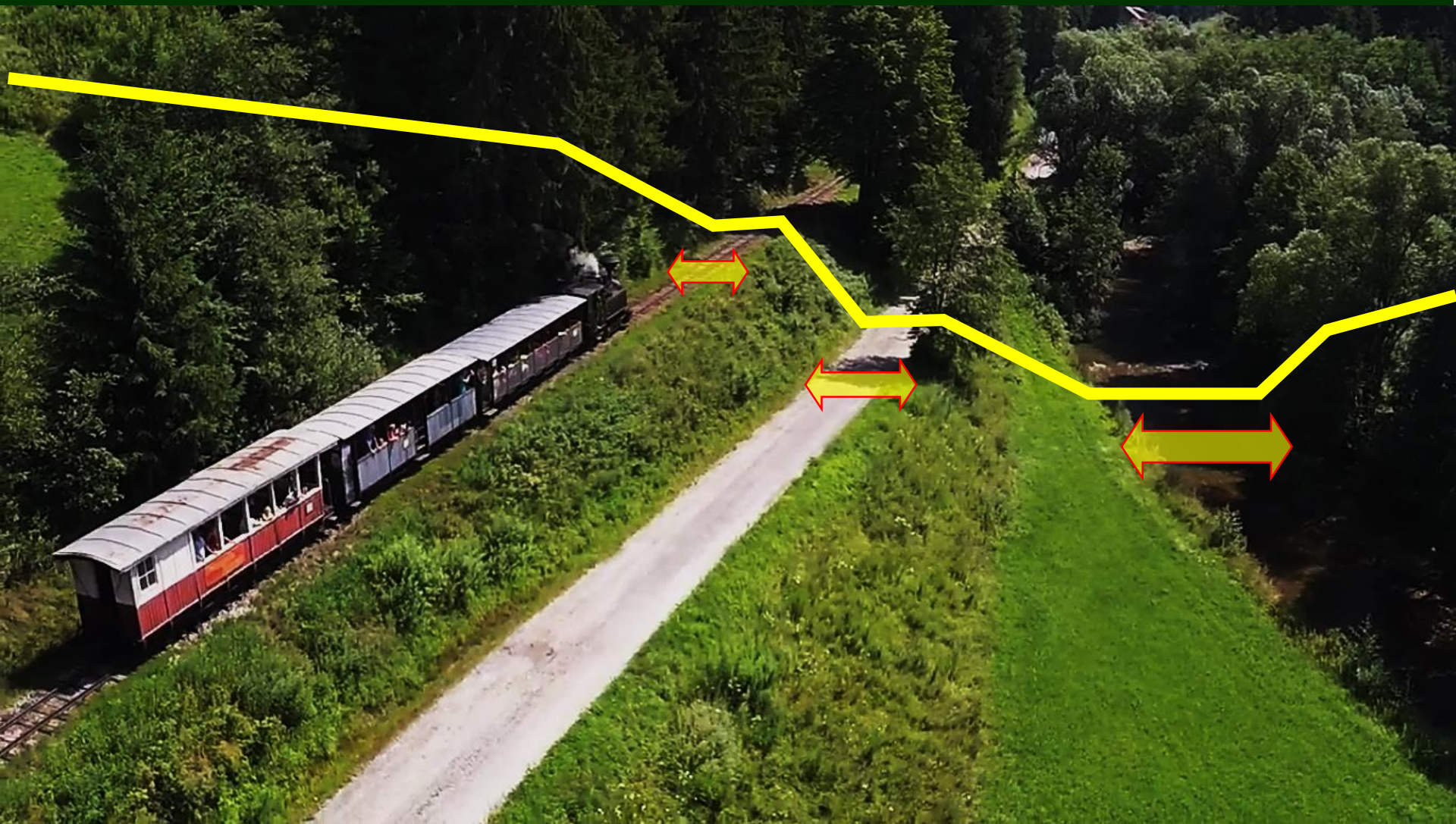
Cyklotrasa min. 100 opt. 120 (150) cm / násobok $\times 2 = 2,4$ / min. 3,0 m
+ bezpečnostný odstup 0,75 (0,5) m dovedna 3,5 - 3,75 m

Cesta pre motorové vozidlá min 3,0 m / násobok $3,0 \times 2 = 6,0$ m + krajnice = 6,5 m

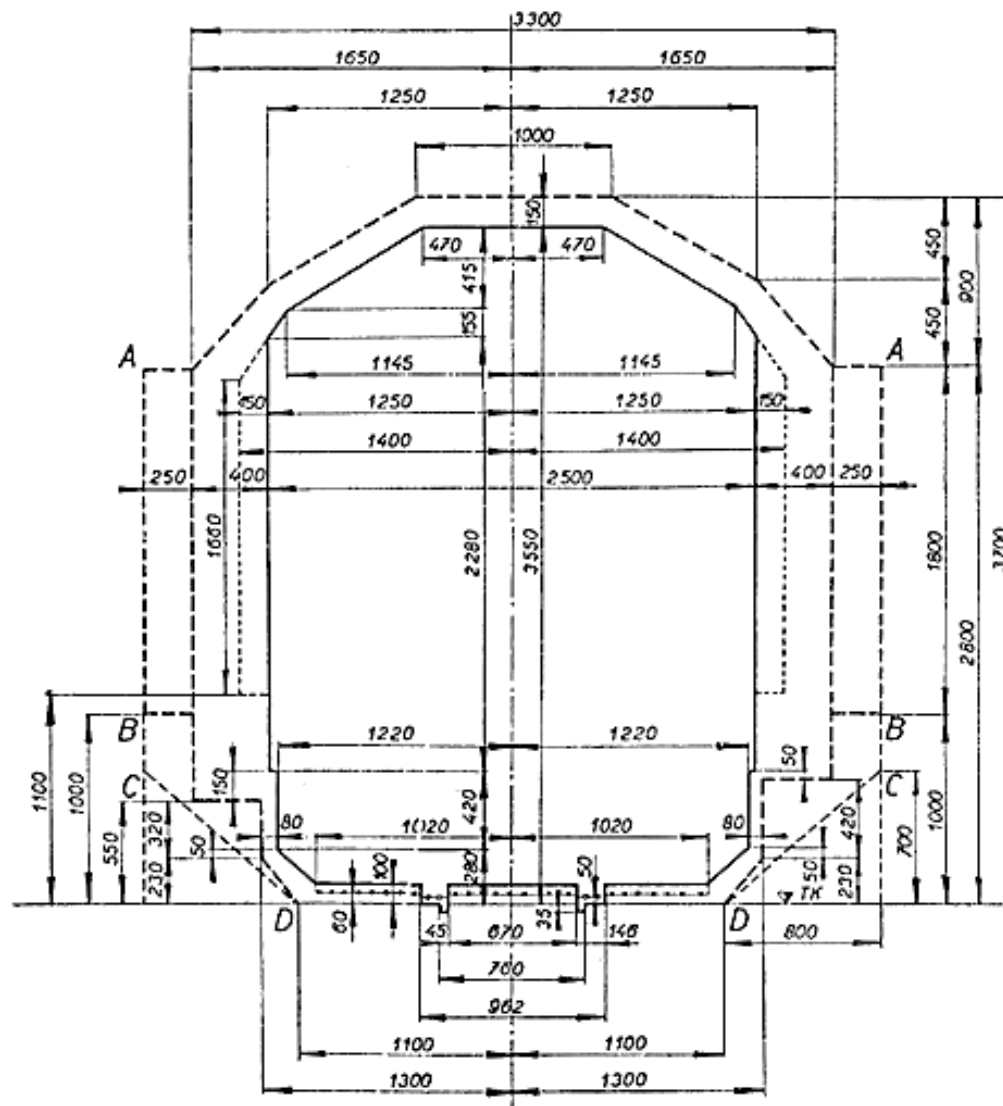

Porovnanie šírky komunikačných koridorov
Cesta – železnica - chodník

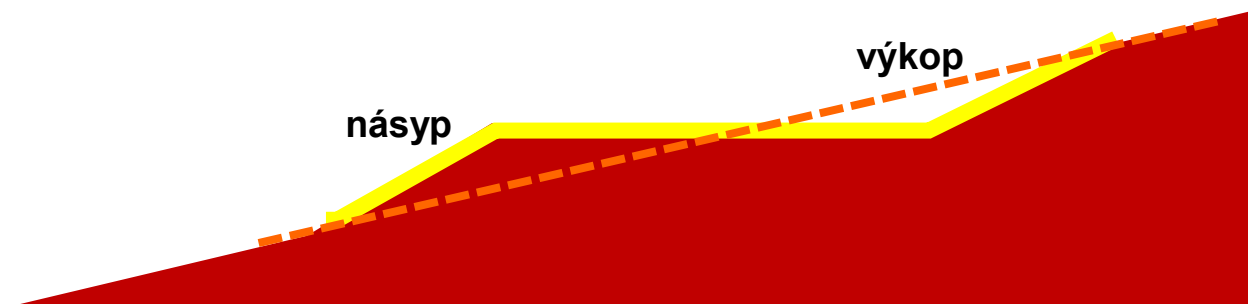

Úzkorozchodná železnica + cyklotrasa + Čierny Hron

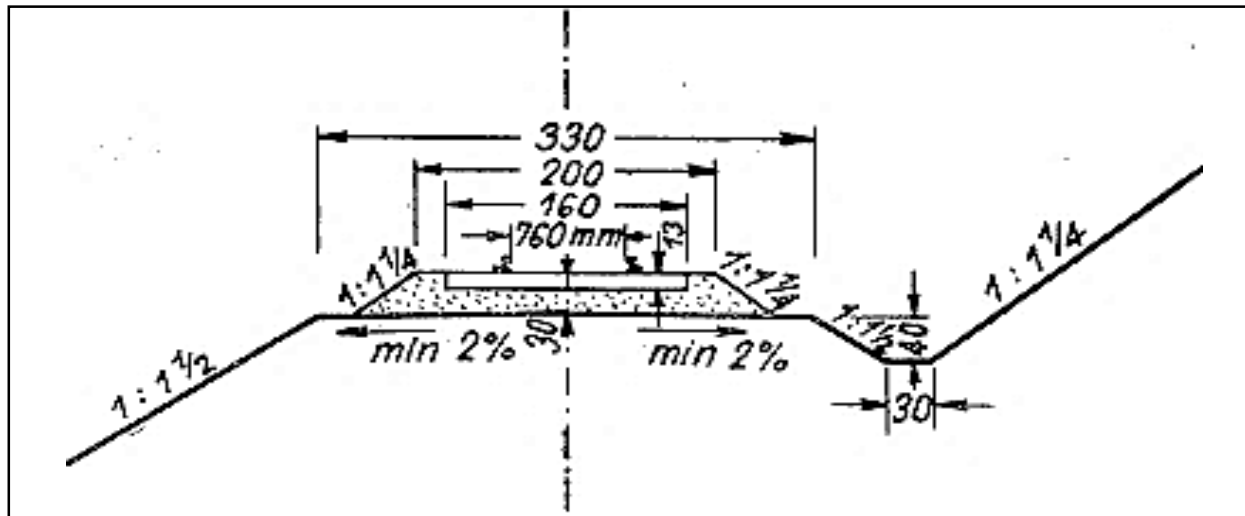

Prejazdny profil úzkorozchodnej železnice

Tvarovanie terénu v priečnom reze

Rozmery

železničné teleso trate 760 (750) mm
železničný zvršok a železničný spodok
Dĺžka pražcov 1,6 / 1,7m + štrkové lôžko cca 0,6 m

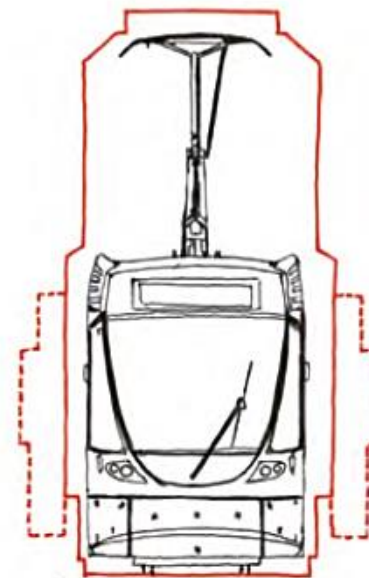

Fahrzeug

Fahrzeug mit
Umgrenzungslinie

Fahrzeug mit **Umgrenzungslinie**
und **Dienstweg**

Für den Neubau der Strecke zwischen Liestal und Waldenburg wird das Lichtraumprofil A für Meterspurbahnen (Fahrzeugbreite 2,65 Meter) umgesetzt.

Rozchod 1000 mm, šírka vozidla 2,65 m

Prizmatický efekt

Priestorové nároky trasy železničného telesa

Krivky a oblé tvary v krajine

Pozdĺžne vedenie trasy v teréne a korešpondencia s reliéfom

Tvarovanie terénu

Priečne pomery – prejazdný profil železnice na rovine a na svahu

Krivka v krajine

Krivky - vedenie trasy

Krivka v krajine

Tvary v krajine

Tvary (?) v krajine

Počarbaná krajina

Valaská

BREZNO

Brezno - Bujakovo

Filipovo

Čierny vrch
883 m

3D mapa súčasných trás
Čiernohronskej železnice

Chamarová
682 m

Ungrovo
767 m

Zrazy
973 m

Čierny Balog

Dolinský vrch
831 m

Urbanov vrch
809 m

Čierny Balog - Dobroč

Salašíky
869 m

5571

5571

5586

2569

v vrch
t m

Trasa ČHŽ v údolí Čierneho Hrona - terénne krivky

Mapa hlavných dopravných trás ČHŽ

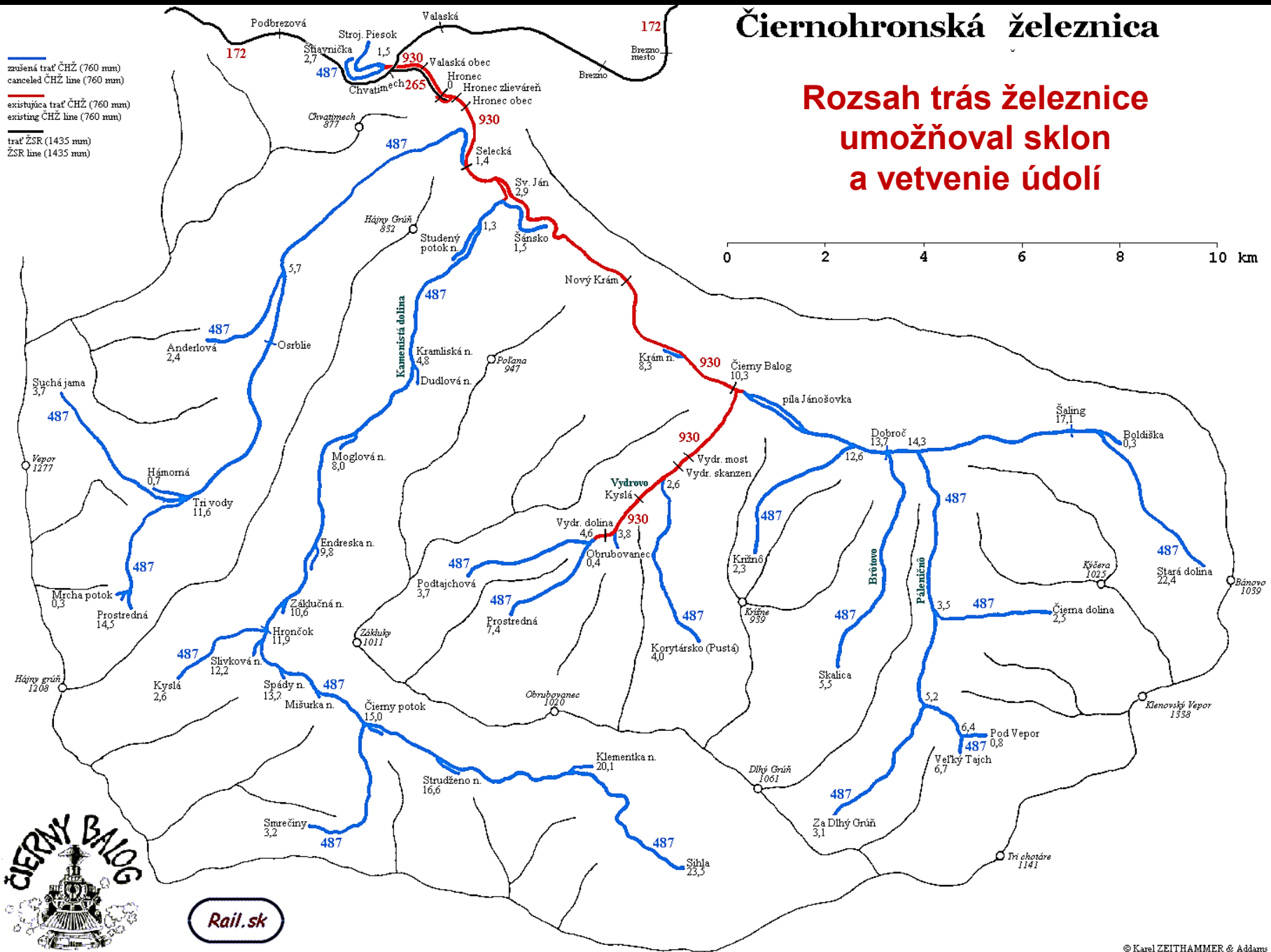

Kontext trasy železničky a tvarov reliéfu

Čiernohronská železnica

Rozsah trás železnice umožňoval sklon a vetvenie údolí

 zrušená trať ČHŽ (760 mm)
cancelled CHŽ line (760 mm)
 existujúca trať ČHŽ (760 mm)
existing CHŽ line (760 mm)
 trať ŽSR (1435 mm)
ŽSR line (1435 mm)

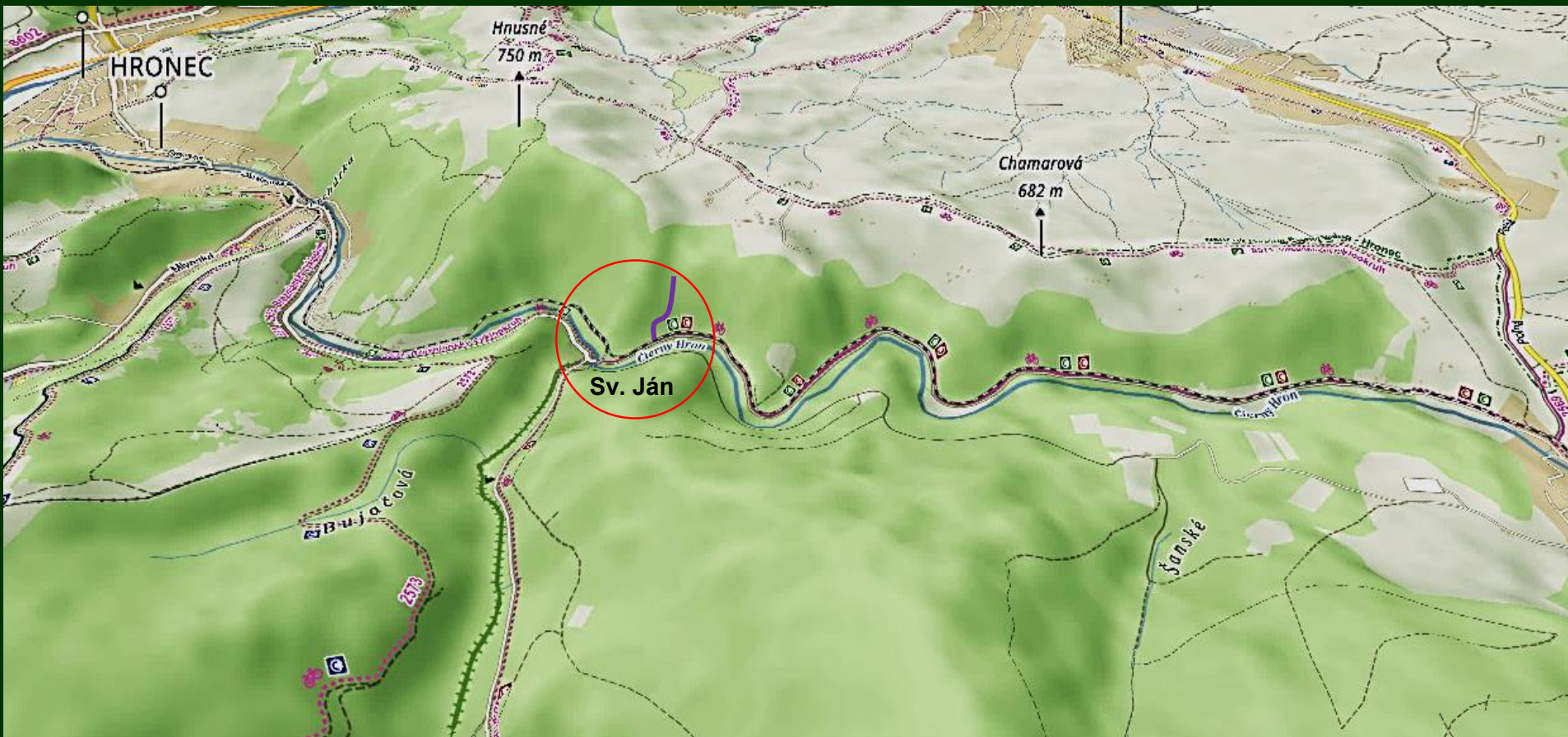

Rail.sk

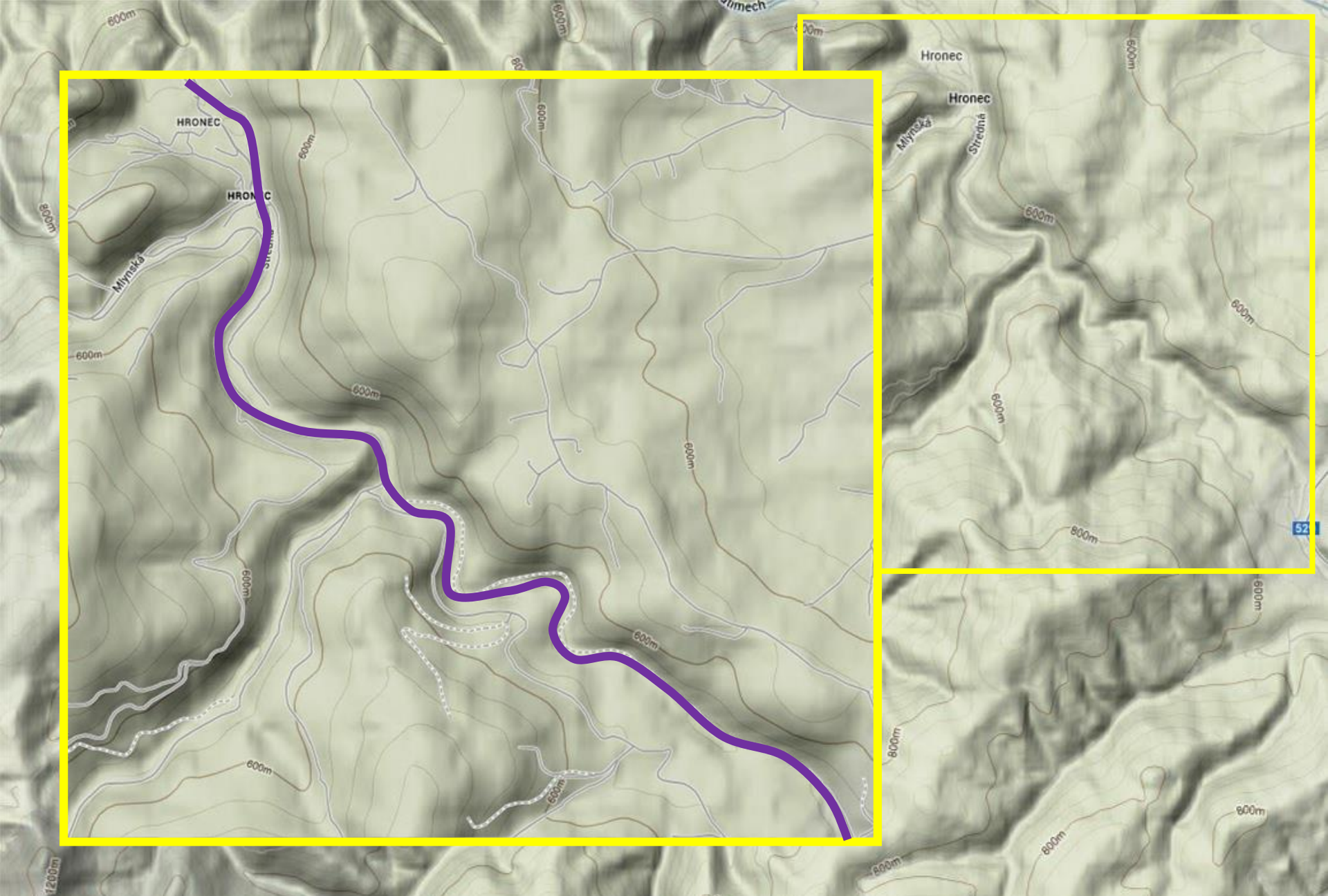

Kataster obce Čierny Balog — vetvenie údolí povodia Čierneho Hrona
3D model

Podmaňujúce miesta v krajine

**Kaňonovité údolie + roklina Čierneho Hrona
a trasovanie železničky**

Reliéf kaňonovitého údolia Čierneho Hrona

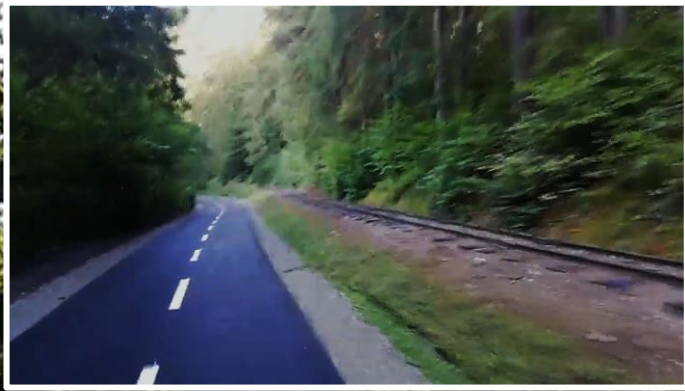
Kaňonovité údolie Čierneho Hrona

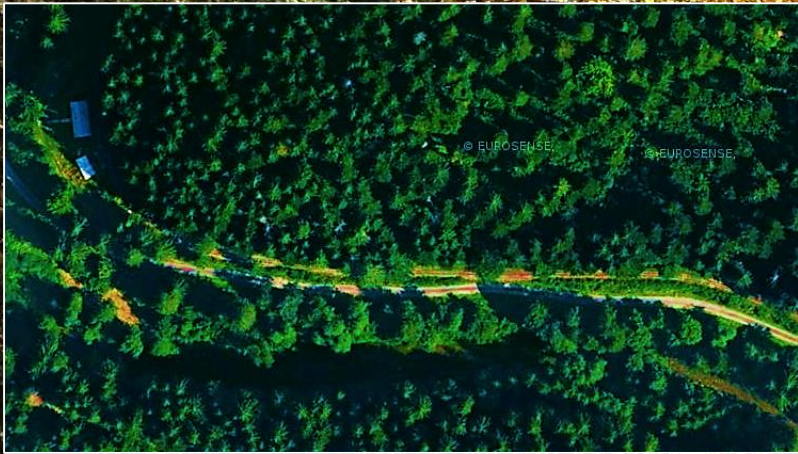

Roklina pri sv. Jáne

cyklotrasa + úzkorozchodná železnica

Reliéf a vegetácia

**Symbióza (spolunažívanie)
technických diel a s prírodou / s krajinou**

**Vplyv na pôsobenie
a vytvorenie krajinného rázu**

Domašínsky meander, most nad Váhom

Kovová priehradová konštrukcia – súladné krivky

Telgartská slučka

Elegantný fenomén v krajine

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Viadukt_\(s%C3%BA%C4%8Dasnos%C5%A5\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Viadukt_(s%C3%BA%C4%8Dasnos%C5%A5))

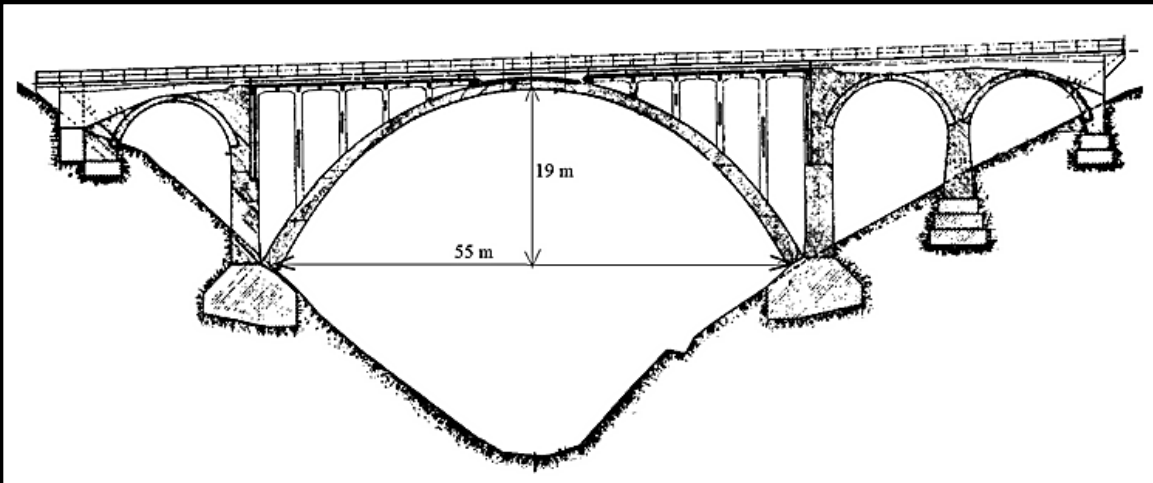
Chmarošský viadukt

<https://www.zlavomat/výlety/2143-chmarošský-viadukt>

Ul'anka

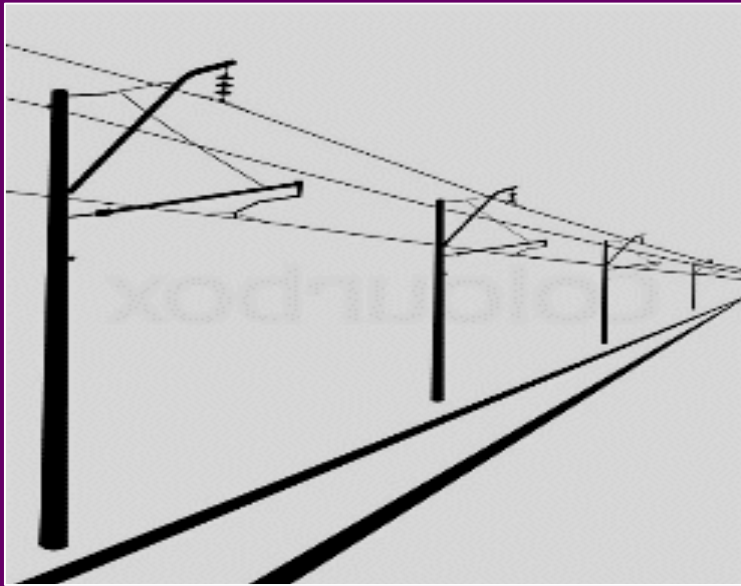
Vizuální vplyv ČHEŽ

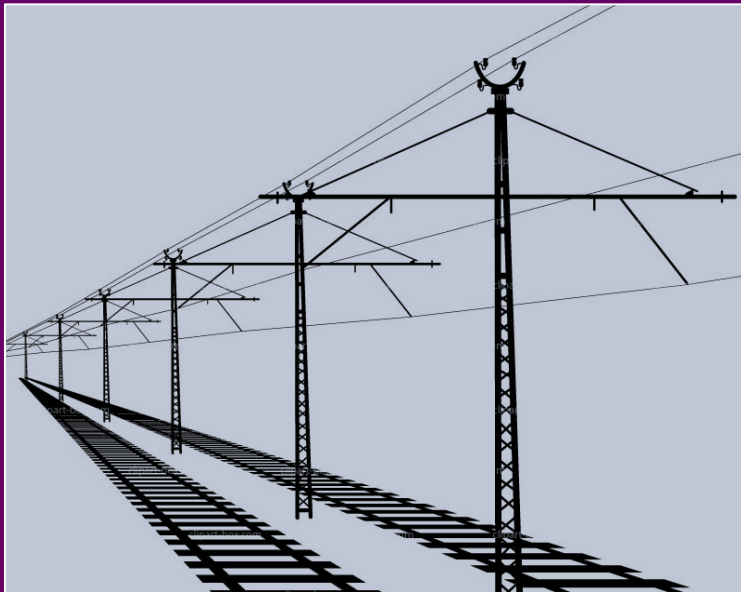
Zadrôtovaná krajina ?

<https://oenergetice.cz/elektrina/vystavba-vedeni-vvn-planovani-a-schvalovani>
<https://myliptov.sme.sk/c/20453367/elektricke-vedenie-ohrozuje-vtaky.html>
<https://energieprevas.sk/pr/104>

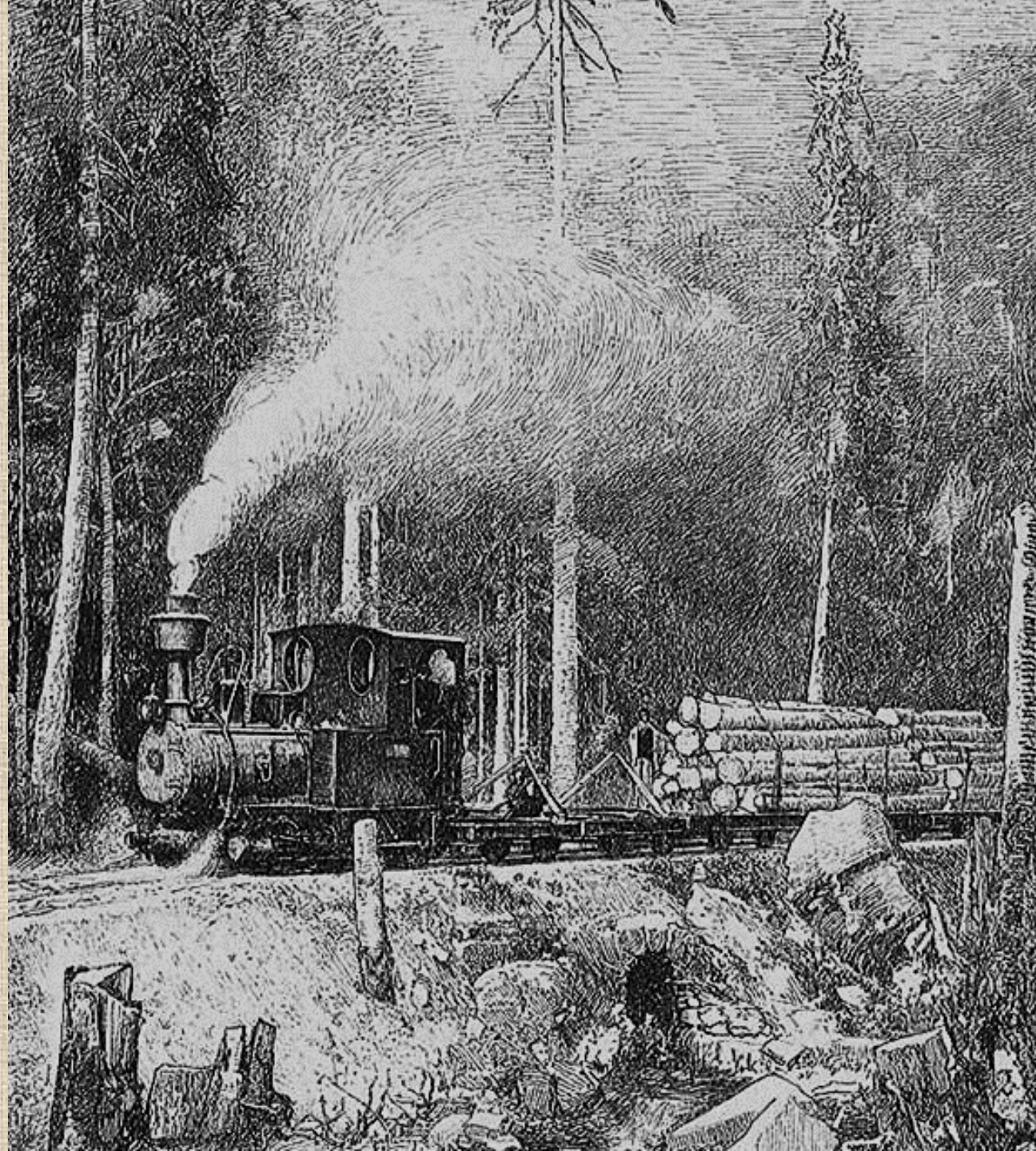
Vizuálny vplyv elektrifikácie železničky = subtílna konštrukcia

Železnica Berninabahn
s rozchodom 1000 mm
St. Moritz - Tirano
zo Švajčiarska do Talianska
Od r. 2008 súčasť svetového dedičstva
UNESCO

Zážitkové cestovanie
Krajina ako príbeh

**Lesné
železnice
v
Karpatoch**

Príroda

Cyklotrasa a úzkorozchodná železnica

Príroda

Krajinná scenéria Čierneho Hrona

Roklina pri sv. Jáne - vodopády

Historické krajinné štruktúry

Historický vzhľad krajiny 1950

(c) GEODIS SLOVAKIA

(c) Topografický ústav

(c) TU Zvolen

Železnička je tiež pamäťou krajiny

Krajina by bola chudobnejšia o to, čo by v nej chýbalo

Nostalgia (?)

Vplyv dopravných telies na ekológiu územia

Vplyv na ekosystémy

Význam vegetácie

Bariérový účinok – vzťah ku biokoridorom

Environmentálne vplyvy dopravy

Zmena dopravy

**z individuálnej automobilovej
na verejnú osobnú dopravu**

Zaťaženie okolia **hlukom**

Emisie – elektrická trakcia

... a čo parné lokomotívy ?

Čiernohronská železnica dnes 2021

Vízie a možnosti

Modernizácia / elektrifikácia

Zavedenie úzkorozchodnej železnice do horských dolín
Individuálna – verzus hromadná doprava

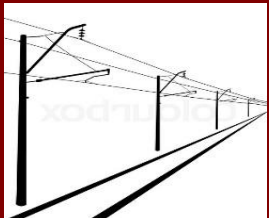
Vytvorenie integrovaného dopravného systému IDS
ČHŽ – ŽSR - SAD,

Perspektívna nákladná doprava na ČHŽ

... a čo d'alej ?

Údolie Čierneho Hrona (?)

prepojenie Čierneho Balogu, Hronca, Podbrezovej / Chvatimechu
Chatimechu, Bystrej, Tálov – Krpáčova a Tálov - Krupovej + napojenie Brezna

Rozvojové možnosti

**Rozšírenie úzkorozchodnej
železničky do horských údolí**

„Nový“ spôsob zdravej a ekologickej prepravy - cyklodrezíny

**Koniec prezentácie
Ďakujem za pozornosť**

